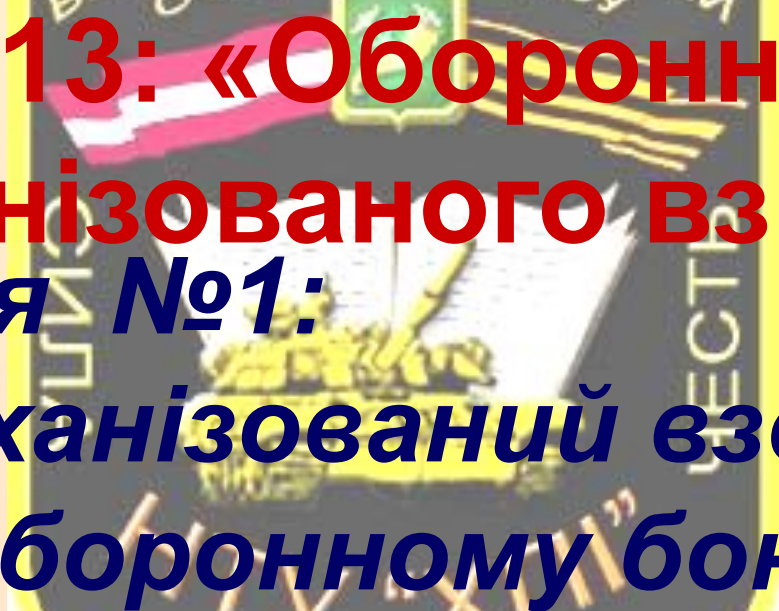

ГВАРДІЙСЬКИЙ орденА ЧЕРВОНОЇ ЗІРКИ
ФАКУЛЬТЕТ ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ імені ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
“ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ”

**Тема 13: «Оборонний бій
механізованого взводу»**
Заняття №1:
**“Механізований взвод в
оборонному бою”**

Навчальна та виховна мета:

- ❑ довести до студентів основи оборони взводу, місце, завдання та засоби посилення механізованого взводу в обороні, бойові можливості взводу в обороні;
- ❑ вивчити побудову оборонного бою: бойовий порядок взводу, бойові тактичні групи, опорний пункт взводу і система вогню;
- ❑ добиватися єдиного розуміння проблемних питань з підготовки та ведення оборони в сучасних умовах.
- ❑ виховувати у студентів ініціативу та самостійність під час виконання отриманих завдань, вчити самостійно працювати з рекомендованою літературою.

Література:

□ **Бойовий статут Сухопутних військ Збройних Сил України. Ч. III. (Взвод, відділення, екіпаж танка): наказ командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 29 грудня 2010 р. № 575. – К.: МОУ, 2010.**

□ **Мотострелковий (танковий) взвод в бою / И.М. Андрусенко, Р.Г. Дуков, Ю.Р. Фомин; под. ред. С.И. Вариченко. – М.: Воениздат, 1989.**

Додаткова:

□ **Зелений В.І. Робота командира механізованого відділення та взводу з організації і ведення основних видів бою та маршу в похідній охороні: Навч. посіб. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2007.**

□ **Тактика: підручник / В.В. Вишняков, Г.А. Дробаха, А.А. Каленський, Є.Б. Смірнов; Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”. – К., 2009.**

□ **Тактика загальновійськових підрозділів: навчальний посібник / О. П. Романенко, В.І. Шарий, В.О. Варюхін та ін.; Мін-во оборони України; – К.: АЗСУ, 1998.**

□ **Плутахін С.В. Танковий взвод у бою: підручник / С.В. Плутахін, П. Г. Ватащук, О.М.Бартош. – Х.: ХІТВ НТУ “ХПІ”, 2004.**

Навчальні питання:

- 1. Основи оборони взводу.**
- 2. Місце, роль, завдання та засоби посилення механізованого взводу в обороні. Бойові можливості взводу в обороні.**
- 3. Побудова оборонного бою: бойовий порядок взводу, бойові тактичні групи, опорний пункт взводу і система вогню.**

1 навчальне питання

Основи оборони взводу.

Оборона – це основний вид бойових дій

Створити сприятливі
умови для переходу в
наступ

Утримати
важливі райони
(об'єкти)
місцевості

МЕТА ОБОРОНИ

Відбити наступ
сил
противника, які
переважають

Завдати йому
максимальних
втрат

Т
і
с
и
л
і
з
а
с
о
б
і
в
,
а
т
к
о

Позиційною

Маневреною

Під умовами переходу підрозділів до оборони звичайно розуміється конкретна тактична обстановка (положення, стан і характер дій противника, своїх підрозділів, а також сусідів, умови місцевості й ін.), у якій здійснюється перехід до оборони підрозділів.

**оборона може готуватися
завчасно**

**організовуватися
в ході бою**

**в умовах відсутності
зіткнення з противником**

**в умовах безпосереднього
зіткнення з противником**

- при обороні у другому ешелоні;
- при переході до оборони під прикриттям підрозділів, що обороняються в смузі забезпечення;
- при обороні морського узбережжя, де очікується висадження морського десанту;
- для прикриття державного кордону

- з метою відбиття контратак сил противника, які переважають, в ході наступу;
- для закріплення й утримання захоплених рубежів;
- для прикриття флангу на загрозовому напрямку;
- у результаті невдалого зустрічного бою з силами противника, які переважають.

здатною відбити удари всіх видів зброї, наступ (атаку) противника, вести активну боротьбу з його повітряними (аеромобільними) десантами і диверсійно-розвідувальними групами

протитанковою

Протиповітряною і протидесантною

активною

Вимоги до оборони

стійкою

глибоко
ешелонованою

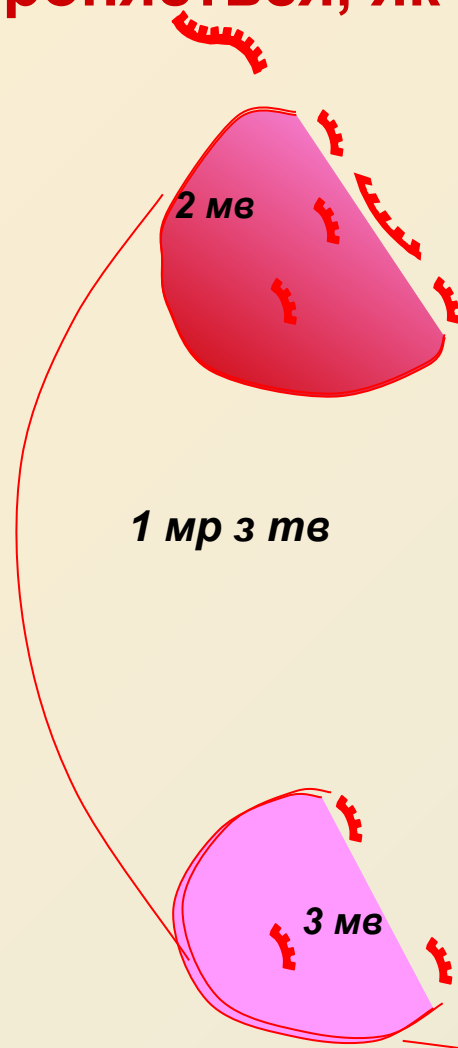
готовою до тривалого ведення бою в умовах застосування противником звичайної зброї, високоточної зброї, ЗМУ, засобів радіоелектронної боротьби і психологічного впливу.

2 навчальне питання

Місце, роль, завдання та засоби посилення механізованого взводу в обороні. Бойові можливості взводу в обороні.

Механізований взвод, уміло використовуючи свою зброю, місцевість та її інженерне обладнання, а також загородження, здатний завдати противнику, який наступає, великих втрат і утримувати позиції, що займає.

Він обороняється, як правило, в складі роти.

- може бути **в резерві батальйону**,
Призначатися:
- **в бойову охорону**,
- **бойовий розвідувальний дозор і вогневу засідку**.
- **частиною сил або в повному складі входить до бронегрупи батальйону (роти)**.
Крім цього, при виході з бою (оточення) він може призначатися до складу **підрозділів прикриття** (в заслоні).
Механізований взвод, крім того, може надаватися танковій роті для її посилення.

Завдання механізованого взводу в обороні

Взвод **першого ешелону роти** має завдання вогнем штатних і доданих засобів самостійно й у взаємодії із сусідами завдати противнику значних втрат у живій силі і техніці, відбити його атаку та утримати опорний пункт, що займає.

Взвод другого ешелону роти має завдання, що полягає в підтримці вогнем взводів першого ешелону, у знищенні живої сили і бойової техніки, що прорвалася в опорний пункт роти, у відбитті атак противника та утриманні опорного пункту, який займає, і створення тим самим необхідних умов для його знищення.

Механізований взвод, який складає **резерв батальйону**, займає опорний пункт у глибині його оборони в готовності до відбиття атаки противника, що вклинився в оборону, знищення повітряних і аеромобільних десантів, диверсійно-розвідувальних груп, що висадилися у глибині району оборони батальйону, підсилення (заміни) підрозділів першого ешелону, які втратили боєздатність, і до вирішення інших завдань, що раптово виникають.

Взвод призначений в **бойову охорону** має завдання не допустити несподіваного нападу противника на батальйон, ведення ним наземної розвідки, завдати ураження, а також ввести його в оману щодо накреслення переднього краю.

Взвод призначений в **бойовий розвідувальний дозор** має завдання виявлення вогневих засобів, засідок, загороджень противника і розвідки місцевості.

Взвод, призначений у **вогневу засідку** завчасно і приховано розміщує підрозділ (групи бойових машин) на вірогідних напрямках руху (наступу) противника з завданням завдати йому максимального ураження з близької відстані раптовим вогнем прямою наводкою, кинджальним і перехресним вогнем і застосуванням мінно-вибухових загороджень.

Механізованому взводу можуть додаватися:

- ◆ **гранатометне,**
- ◆ **протитанкове,**
- ◆ **вогнеметне,**
- ◆ **зенітне, а іноді інженерно-саперне
відділення і танк.**

Бойові можливості взводу в обороні.

Бойові можливості взводу в обороні характеризуються **вогневими** і **маневровими можливостями**.

Під **вогневими можливостями** розуміється здатність взводу вогнем протитанкових засобів знищувати наступаючі танки противника і вогнем стрілецької зброї знищувати живу силу і вогневі засоби.

Маневрені можливості визначають здатність взводу здійснювати переміщення, розгортання для заняття вогневого рубежу та інші дії, що характеризуються часовими показниками.

Знання бойових можливостей дозволяє командирю взводу грамотно ставити бойові завдання і правильно використовувати зброю в бою.

Розрахунок можливостей по боротьбі з танками противника в обороні, як і в наступі, базується на використанні коефіцієнтів бойової ефективності танків, БМП, РПГ й інших протитанкових засобів.

Умовні коефіцієнти бойової ефективності протитанкових засобів в обороні

Найменування протитанкових засобів	На підготовленому рубежі (окопі)	На непідготовленому рубежі (відкрито)
РПГ-7	0,3	0,2
СПГ-9	1,0	0,8
ПТКР	2,0	1,5
БМП-2	2,0	1,5
Танк	2,5	2,0

Можливості взводу виражаються кількістю танків і БМП, атаку яких вони здатні відбити, зберігши свою боєздатність, тобто не втративши більше 50%.

Для того щоб визначити можливості взводу по знищенню танків, необхідно виходити із кількості протитанкових засобів (РПГ, БМП), що є в наявності, вираженої через відповідні коефіцієнти бойової ефективності, що вказує на здатність того або іншого засобу уразити певну кількість бронеодиниць противника, перш ніж воно само буде знищено.

В механізованому взводі на БТР є три РПГ-7, коефіцієнт бойової ефективності яких рівняється 0,3. Для того щоб провести підрахунок можливостей, необхідно перемножити кількість протитанкових засобів на їх коефіцієнт. В даному випадку отримаємо ($3 \times 0,3 = 0,9$) до одного танка противника.

Можливості взводу на БМП будуть складати ($\text{РПГ-7} = 3 \times 0,3 = 0,9$; $\text{БМП-2} = 3 \times 2,0 = 6$) близько 7 танків.

Розрахунки здійсненні при умові оборони на підготовленому рубежі. Таким чином, із наведених даних видно, що при наявності 100% протитанкових засобів взвод на бронетранспортерах здатний знищити до одного танка, а взвод на БМП – до семи танків.

З досвіду Великої Вітчизняної війни і згідно сучасним поглядам для відбиття атаки противника той, хто обороняється повинен знищити 50-60% танків, що наступають.

Взвод обороняє опорний пункт по фронту до 400 м, а з урахуванням вогневого забезпечення проміжків між сусідами ($2 \times 150 = 300$) до 700 м ($400 + 300 = 700$). На фронті 700 м можуть наступати до двох танкових взводів противника (7-8 танків). При втраті 50% танків противник, як правило, відмовляється від продовження атаки. Звідси виходить, що взводу необхідно знищити не менше чотирьох танків противника.

Для знищення піхоти противника, що атакує, механізований взвод використовує вогонь снайперських гвинтівок, автоматів АК-74, кулеметів ПК, РПК-74 і кулеметів, що встановлені на БМП (БТР).

При розрахунках можливостей по знищенню живої сили противника основним показником являється **щільність вогню**.

Щільністю вогню називається кількість куль, що приходить на 1 м фронту визначеного рубежу, що випускається підрозділом за одиницю часу (хвилину) із усіх видів зброї. Щільність вогню залежить від кількості зброї, її видів і швидкострільності і від ширини ділянки, по якій ведеться вогонь.

Маючи на озброєнні сучасну автоматичну зброю і бойову техніку, взвод на БМП здатний створити високу щільність вогню із стрілецької зброї.

Бойова швидкострільність: **снайперської гвинтівки – 40, автомату АК-74 - 100, кулемету ПК – 250, кулемету РПК-74 – 150 і кулемету БМП ПКТ- 250** пострілів за хвилину. Взвод може здійснити 3670 пострілів за хвилину ($3 \times 40 + 21 \times 100 + 1 \times 250 + 3 \times 150 + 3 \times 250$). Виходячи із фронту оборони взводу (до 400 м) і проміжків між опорними пунктами (до 300 м) загальний фронт ведення вогню складе 700 м. На цьому фронті може наступати до мотопіхотної роти противника, яка здатна створити щільність вогню 12 – 15 куль на 1 м фронту.

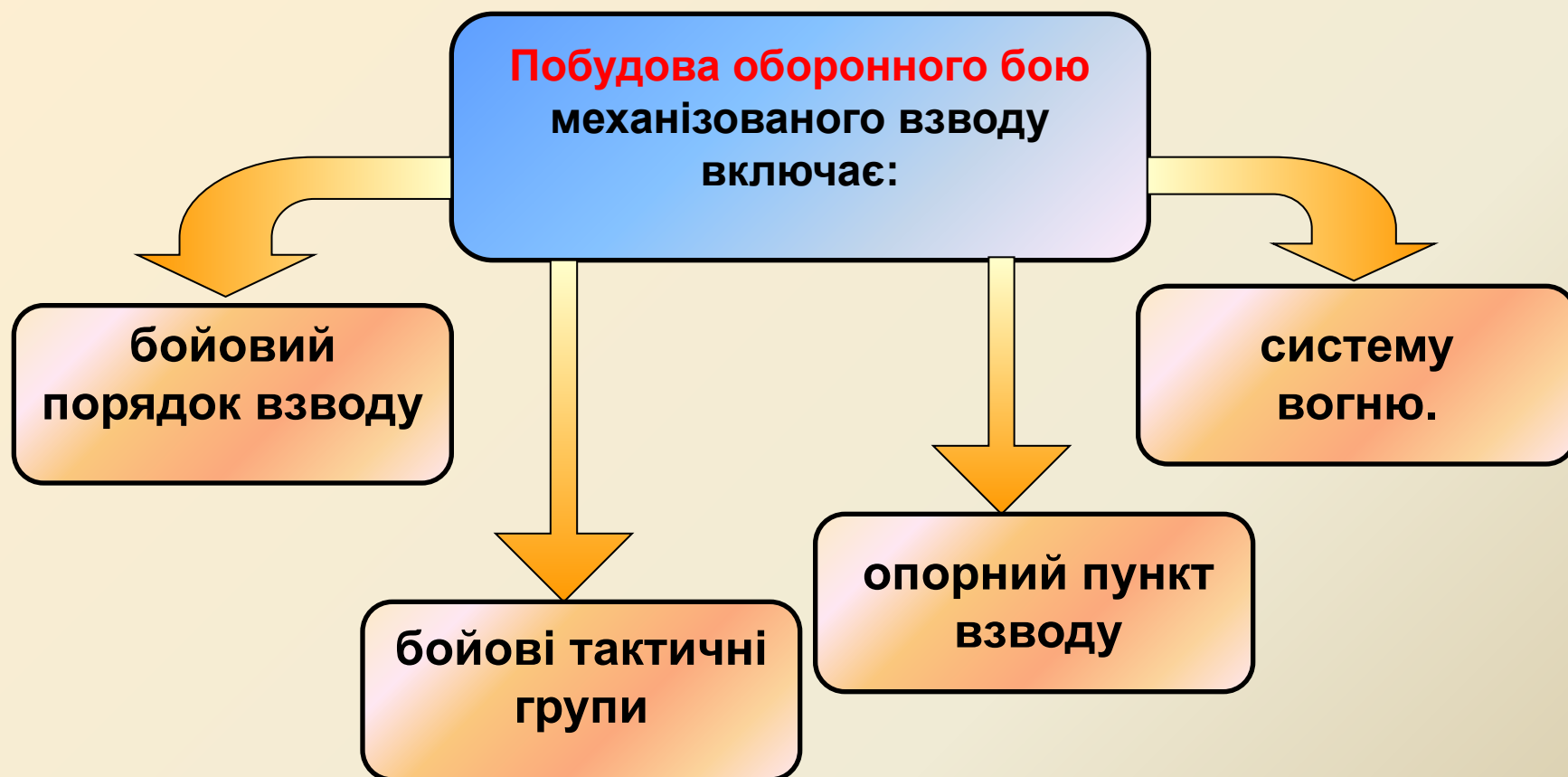
Щільність вогню взводу складе 5 – 6 куль за 1 хвилину на 1 м ($3670 : 700 = 5,2$). Проте необхідно відмітити, що ефективність вогню в обороні вище, ніж у того, хто наступає. Це можна підтвердити наступним. Для ураження рухливої фігури на відстані 300 м потрібно 4 патрони, а для знищення піхоти в окопі з ходу необхідно 25 патронів. Таким чином, вогонь в обороні ефективніше в 4-5 раз, чим в наступу.

Досвід Великої Вітчизняної війни і проведених військових навчань показав, що для відбиття атаки піхоти противника той, хто обороняється, повинен створити щільність вогню перед фронтом оборони і на флангах 3-5 куль на 1 м фронту за хвилину. Вказана щільність забезпечує 50% ураження піхоти противника, що наступає

3 навчальне питання

Побудова оборонного бою: бойовий порядок взводу, бойові тактичні групи, опорний пункт взводу і система вогню.

Для виконання поставлених завдань механізованому взводу вказується **опорний пункт** або **бойова позиція**.

Побудова оборонного бою повинна забезпечити відбиття атаки противника і знищення його танків і живої сили перед переднім краєм, на флангах і в глибині оборони, утримання опорного пункту, маневр відділенням і вогнем.

Бойовий порядок

Бойовий порядок – шикуння підрозділів для ведення бою.

Він повинен відповідати поставленому завданню, замислу бою та забезпечувати: **успішне ведення бою як із застосуванням звичайної зброї, так і в умовах застосування противником ЗМУ та інших засобів ураження; найбільш повне використання бойових можливостей підрозділів; своєчасне зосередження зусиль на вибраному напрямку (в районі); надійне ураження противника на всю глибину його бойового порядку; швидке використання результатів ВУП і вигідних умов місцевості; нарощування зусиль у ході бою і здійснення маневру; можливість відбиття ударів противника з повітря, знищення його повітряних десантів і диверсійно-розвідувальних груп; найменшу уразливість підрозділів від ударів усіх видів зброї; підтримку безперервної взаємодії і зручність управління підрозділами.**

Бойовий порядок механізованого взводу залежно від поставленого завдання та умов місцевості будується в **одну або дві лінії** і, як правило, складається з **бойових порядків механізованих відділень, групи управління і вогневої підтримки, засобів посилення, які залишаються в безпосередньому підпорядкуванні командира взводу.**

У деяких випадках у взводі може створюватися група бойових машин (Гр.БМ).

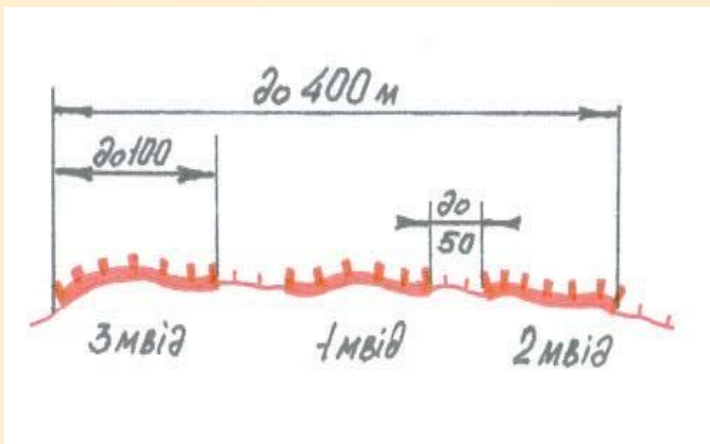
Група управління і вогневої підтримки призначена для управління підрозділами і вогнем у ході бою, завдання ураження живій силі і броньованим машинам противника, а також для вирішення вогневих завдань, які раптово виникають.

До її складу можуть включатися:

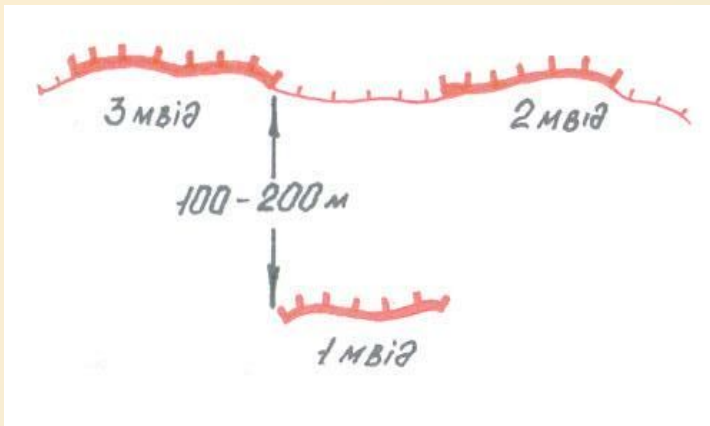
- розрахунок кулемета,
- гранатометне відділення (обслуга),
- пара вогнеметників,
- мінометна обслуга,
- а в деяких випадках – БМП (БТР) взводу.

Група бойових машин призначена для підтримки бою механізованих відділень, підвищення стійкості й активності оборони діями на заздалегідь обраних вогневих рубежах, закриття проривів, що утворилися внаслідок вогневих ударів противника, дій як кочуючих вогневих засобів і інших завдань.

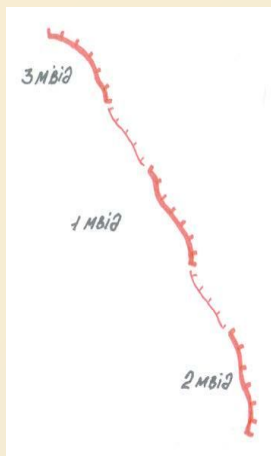
Їй призначається район розташування, кілька вогневих рубежів (позицій) і маршрути виходу до них. Діями групи бойових машин керує командир взводу через свого заступника.

При побудові взводу в **одну лінію** бойові позиції відділення розміщують в одній траншеї з інтервалом 50 м між ними.

У разі побудови бойового порядку взводу у **дві лінії** в опорних пунктах взводів, розташованих на найбільш імовірному напрямку наступу противника, позиція одного з відділень взводу, з метою посилення стійкості оборони, може облаштовуватися у глибині опорного пункту (на другій лінії) на відстані 100-200 м за траншеєю.

У разі загрози нападу противника з флангу бойовий порядок може будуватися **уступом уперед** або **назад**.

Опорний пункт взводу – ділянка місцевості, яка підготовлена в інженерному відношенні і зайнята взводом для виконання поставленого завдання.
Взвод обороняє опорний пункт фронтом до 400 м і до 300 м углибину.

БМП (БТР) і танки в опорному пункті взводу розташовуються по фронту з інтервалом до 200 м і в глибину не менше 100 м від першої траншеї

Місце збору поранених у ході сполучення в глибині опорного пункту (на позиції відділення, другій лінії, в ході сполучення) або в бліндажі. Збір поранених, їх облік і відправлення на медичний пост роти, а за потреби охорону й оборону здійснює стрілець-санітар.

Позиція групи управління і вогневої підтримки включає командно-спостережний пункт командира взводу, вогневі позиції штатних і доданих вогневих засобів. **КСП** командира МВ розташовується в ході сполучення (на позиції відділення у другій лінії, що обладнана в глибині опорного пункту) або БМП (БТР).

Він складається:

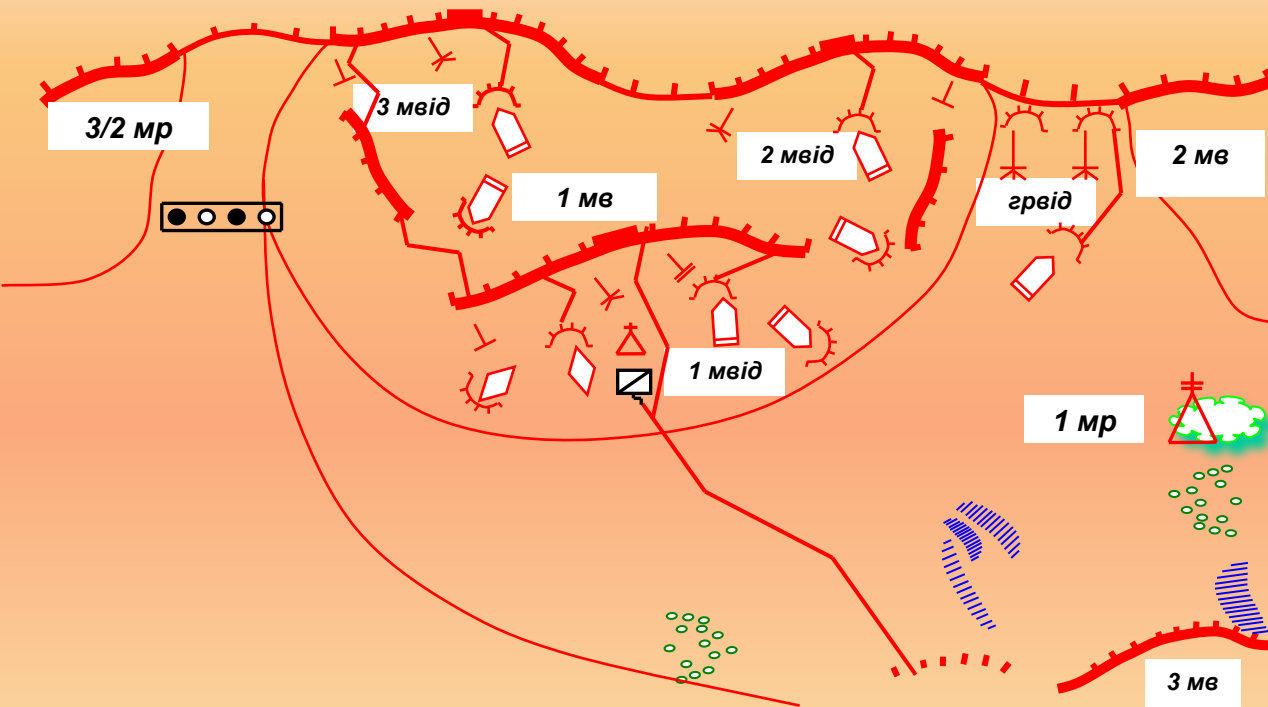
- з позицій відділень,
- вогневих позицій БМП (БТР),
- позиції групи управління і вогневої підтримки і вогневих позицій доданих вогневих засобів (основних, запасних, тимчасових, хибних), які не увійшли до складу цієї групи,
- КСП взводу і ходів сполучення до нього і в тил,
- місця розміщення групи бойових машин, а в глибині опорного пункту – місце розміщення запасу боєприпасів і місце збору поранених.

БМП з екіпажем без десанту може виділятися для дій у вогневій засідці або в складі бронегрупи батальйону (роти). **Додане механізованому взводу протитанкове відділення** може розташовуватися на позиціях механізованих відділень, а **гранатометне відділення** – у проміжках між ними або на фланзі опорного пункту взводу. Передбачається можливість маневру цих відділень у ході бою на найбільш небезпечний напрямок і для зайняття кругової оборони.

Місце розміщення запасу боєприпасів взводу обладнується на відстані до 50 м від командно-спостережного пункту взводу.

На всьому фронті опорного пункту механізованого взводу може відриватися **суцільна траншея**, яка з'єднує окопи (позиції) відділень. Від опорного пункту (позицій відділення) відривається **хід сполучення** до окопів для БМП (БТР, танків і інших вогневих засобів, **кСП взводу**) і в глибину оборони до наступної траншеї. В опорному пункті обладнуються **укриття для особового складу**.

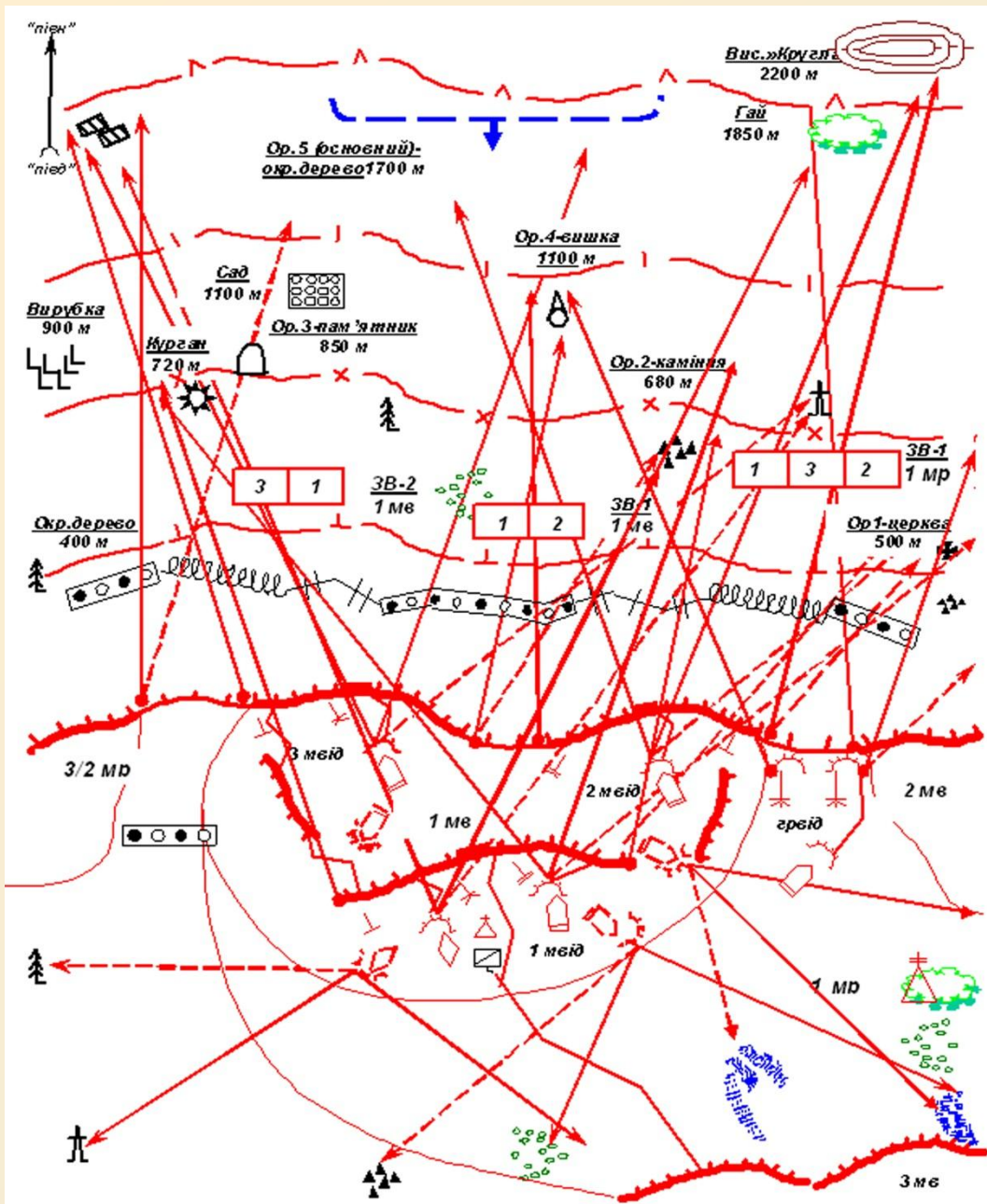
Траншея, окопи і хід сполучення повинні з'єднувати основні і запасні вогневі позиції і забезпечувати ведення флангового та перехресного вогню, прихований маневр і розосередження вогневих засобів, а хід сполучення, крім того, – ведення бою з противником, який вклинився в оборону, створення кругової оборони, евакуацію поранених, подачу боєприпасів і продовольства (доставку їжі). Прямолінійне прокладання траншеї і ходу сполучення не допускається.

Перша траншея є переднім краєм оборони та обороняється механізованими відділеннями взводів першого ешелону. Вона повинна забезпечувати добре спостереження за противником, найкращі умови для створення зони суцільного багат шарового вогню всіх видів перед переднім краєм, на флангах, у проміжках між взводами і ведення вогню з глибини оборони роти.

Друга траншея обороняється механізованими відділеннями взводів другого ешелону (резерву) роти. Вона обладнується на відстані 400-600 м від першої траншеї з таким розрахунком, щоб взвод, що її обороняє, міг своїм вогнем підтримати підрозділи, які займають першу траншею, а також вести вогонь по ділянках на підступах до переднього краю оборони і прикривати вогнем інженерні загородження перед ним.

Третя (четверта) траншея обороняється механізованими відділеннями взводів роти другого ешелону батальйону. Вона обладнується на відстані 600 – 1000 м (400 – 600 м) від другої (третьої) траншеї з таким розрахунком, щоб розташовані в ній вогневі засоби могли вести вогонь у смугі між другою і третьою (четвертою) траншеями, а на окремих ділянках – і перед переднім краєм оборони батальйону.

Система вогню взводу являє собою вмале розміщення вогневих засобів на місцевості із урахуванням їх можливостей відповідно до рішення командира і побудови взводу для ураження противника при його підході до переднього краю оборони, розгортанні і переході в атаку, відбитті атаки танків і мотопіхоти противника перед переднім краєм оборони, на флангах і під час уклинення його в опорний пункт.

Система вогню механізованого взводу в обороні включає:

- ділянки зосередженого вогню взводу,
- зони протитанкового і суцільного багат шарового вогню вогневих засобів взводу перед переднім краєм, у проміжках, на флангах і в глибині оборони;
- підготовлений маневр вогнем у загрозовому напрямку.

Оснву системи вогню взводу складає вогонь танків, БМП, протитанкових гранатометів і кулеметів.

Безпосередньо перед переднім краєм підготовлюється **зона суцільного багат шарового вогню.**

Сутність його полягає в тому, що вся місцевість у смузі **до 400 м** перед переднім краєм повинна бути під дійсним вогнем взводу, а наявні мертві простори уражатися вогнем артилерії, мінометів і гранатометів із закритих вогневих позицій. Інженерні загородження та підступи до них повинні добре проглядатися і прострілюватися вогнем усіх видів.

Смуга вогню механізованого взводу призначається на дальність дійсного вогню танків. **Ділянки зосередженого вогню**, як правило, призначаються для ураження противника в період його розгортання. Зосереджений вогонь БМП взводу ведеться по виявленій цілі або групі цілей на дальності **2-3 км** від переднього краю, для танків – **3500 м**. Для механізованого взводу ділянка зосередженого вогню по ширині призначається **до 75 м** (по 25 м на одну гармату), по глибині – **до 50 м**.

Зосереджений вогонь **із стрілецької зброї по наземним цілям** ведеться із автоматів і ручних кулеметів на дальність **400 - 600 м**. із кулеметів ПК і ПКТ – **до 1000 м**, КПВТ встановлених на БТР - **до 2000 м**.

Для організованого ураження противника призначаються **рубежі відкриття вогню** ПТКР, із танків, із гармат БМП, із стрілецької зброї.

Дальність ефективного вогню складає:

- з ПТКР - 4000 м;
- з танків - 1800 – 2500 м.;
- з БМП - 1000 – 1300 м.;
- з стрілецької зброї - 400 – 600 м.

Під час організації системи вогню механізованому взводу указуються:

- смуга вогню,**
- додатковий сектор обстрілу,**
- одна-дві ділянки зосередженого вогню.**

БМП (БТР), танкам, протитанковим ракетним комплексам, ручним протитанковим гранатометам, вогнететам і кулеметам призначаються:

- основні та одна-дві запасні (для чергових вогневих засобів і тимчасові) вогневі позиції,**
вказуються:
- основний і додатковий сектори обстрілу (вогнететання) з кожної позиції на дальність їх дійсного вогню.**

Вогонь ручних протитанкових гранатометів готується у смузі вогню своїх відділень.

Смуги вогню визначаються межами справа і зліва. Кожна смуга вказується двома точками (орієнтирами). Ширина смуги призначається більше фронту оборони взводу, щоб забезпечувалося прикриття вогнем стиків і проміжок між підрозділами.

Смуги вогню (сектори обстрілу) сусідніх підрозділів (вогневих засобів) на стиках повинні взаємно перекриватися.

Готовність системи вогню визначається:

- зайняттям БМП (БТР), танками, гарматами та іншими вогневими засобами вогневих позицій,**
- підготовкою даних для стрільби,**
- а також наявністю боєприпасів.**